

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti rektori

X.B. Yunusov

2024 yil 02" 08

**ZIRAVOR VA XUSHBO'Y O'SIMLIKLARNI YETISHTIRISH
TEXNOLOGIYASI**

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik:	70811101 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Samarqand – 2024

Fan/modul kodi ZXO•ETM1406		O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS — Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi	90		90	180
2.	I. Fanning mazmuni <i>Fanning maqsadi</i> - magistr mutaxassislari O'zbekiston sharoitida ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasiga doir nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat. <i>Fanni vazifasi</i> - ziravor va xushbo'y o'simliklarni bioekologik xususiyatlari, urugchilik va ko'chatchilik, urug'larni sifat ko'rsatkichlari va ularni qayta ishlash, urug'larni ekish usullari va chuqurligi, maysa va ko'chatlarni parfarishlash agrotexnikasi hamda sanoat plantatsiyalarini tashkil etish texnologiyasiga doir ma'lumotlarni atroflicha yoritishdan iboratdir. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari. Ziravor va xushbo'y o'simliklar dehqonchiligi (tarixi) asoslari Ziravor va xushbo'y o'simliklar dehqonchiligi tarixi. Ziravor va xushbo'y o'simliklarni xalq tabobati va rasmiy tibbiyotda qo'llanilishi. Madaniylashtirish tarixi va usullari. O'rta Osiyo va O'zbekistonda dorivor o'simlikshunoslik sohasida olib borilgan ilmiy izlanishlar. Resursshunoslik va uning asoslari. Ziravor va xushbo'y o'simlik xom ashyolarigi bo'lag talab va uning amaliy taxlili. Introduksiya, iqlimlashtirish va yetishtirish usullari xamda uning amaliy asoslari. Dorivor o'simlik xom ashyolarini yetishtirish va qayta ishlash tartibi, hukumat qonun va qarorlari. 2-mavzu. Sug'oriladigan yerlarda ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi Sug'oriladigan yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari. Ziravor va xushbo'y o'simlik plantatsiyalarini tashkil qilish asoslari. Chet el va mahalliy flora dorivor o'simliklari. Introduksiyent va madaniy dorivor o'simlik turlari. Ularni floristik va ekologik guruxlari. Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirishning samarali usullarini tanlash asoslari. O'g'itlash tizimi va asoslari. Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar, Sug'orish, uning nazariy va amaliy asoslari. Istiqbolli dorivor o'simliklar va agrotexnologiya asoslari. 3-mavzu. Bir yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi				

Bir yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni ko'paytirish va yetishtirish usullari. Tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Talabini aniqlash usullari. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash, o'sish davrlari, biomassaning yig'ilishi. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Dorivor ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirishda foydalanish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi, almashlab ekishning sxemalari, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. O'simliklarning suvga bo'lgan talabiga ko'ra sug'orish va namligini saqlash. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xomashyolarni tayyorlash va yetishtirish texnologiyasi.

4-mavzu. Ikki yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Ikki yillik ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni ko'paytirish va yetishtirish usullari. Tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Talabini aniqlash usullari. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash, o'sish davrlari, biomassaning yig'ilishi. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirishda foydalanish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi, almashlab ekishning sxemalari, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. O'simliklarning suvga bo'lgan talabiga ko'ra sug'orish va namligini saqlash. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xomashyolarni tayyorlash va yetishtirish texnologiyasi

5-mavzu. Ko'p yillik ziravor va xushbo'y o't o'simliklarning dorivor turlarini yetishtirish texnologiyasi

Ko'p yillik ziravor va xushbo'y dorivor o't o'simliklarini ko'paytirish usullari, Tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Talabini aniqlash usullari. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash, o'sish davrlari, biomassaning yig'ilishi. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Dorivor ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi, almashlab ekishning sxemalari, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. O'simliklarning suvga bo'lgan talabiga ko'ra sug'orish va namligini saqlash. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xomashyolarni tayyorlash va yetishtirish texnologiyasi.

6-mavzu. Tuganakli dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Ko'p yillik tuganakli ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik turlarini va ularni ko'paytirish usullari. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'itlardan foydalanish usullari. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Tuganaklarni ekishga tayyorlash, ekish

muddati va chukurligi, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. Sug'orish usullari. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xom ashyolarni tayyorlash va yetishtirish texnologiyasi.

7-mavzu. Ziravor va xushbo'y dorivor buta o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Ziravor va xushbo'y butasimon o'simliklarining urug'chiligi va ko'chatchiligi. Yetishtirishning zamonaviy usullari. Ko'chatlarni ekish mavsumi va ekish sxemasi. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'it, ulardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Parvarishlash texnologiyasi, kasallik va zararkunandalarga qarshi kurash. Xomashyoni yetishtirish, tayyorlash va qayta ishlash texnologiyasi.

8-mavzu. Dorivor ziravor va xushbo'y daraxt o'simlik turlarini yetishtirish texnologiyasi

O'simliklarining urug'chiligi va ko'chatchiligi. Yetishtirishning zamonaviy usullari. Ko'chatlarni ekish mavsumiy va ekish sxemasi. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'it, ulardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Parvarishlash texnologiyasi, kasallik va zararkunandalarga qarshi kurash. Sug'orish. Tomchilab sug'orish. Xomashyoni yetishtirish, tayyorlash va qayta ishlash texnologiyasi.

9-mavzu. Tog' mintaqalarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Joy tanlash, tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash va aniqlash usullari, o'sish davrlari, xomashyoni yig'ilishi. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi. Ko'chatlarni ekish, ko'chat orasidagi masofalarni, tuproq eroziyasidan saqlash. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni xomashyosini tayyorlash asoslari

10-mavzu. Adir mintaqalarida ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Joy tanlash, tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash va aniqlash usullari, o'sish davrlari, xomashyoni yig'ilishi. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Ziravor va xushbo'y Dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi. Ko'chatlarni ekish, ko'chat orasidagi masofalarni, tuproq eroziyasidan saqlash. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni xomashyosini tayyorlash asoslari

11-mavzu. Sho'rlangan yerlarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biotexnologiya fakulteti b.f.f.d (PhD) Begmatova M.N. tomonidan 70812101 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi mutaxassislik uchun "Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TAQRIZ

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 26 noyabrda PQ-4901-son "Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash, ularning urug'chiligini yo'lga qo'yishni rivojlantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar ko'lamini kengaytirishga oid chora tadbirlar to'g'risida"gi va 2022 yil 20 maydagi PQ-251-son "Dorivor o'simliklarni madaniy holda yetishtirish va qayta ishlash hamda davolashda ularning keng foydalanishni tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari qabul qilindi.

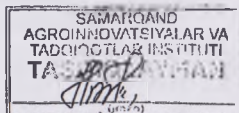
Bu qarorlarda dorivor o'simliklarni madaniy holda yetishtirish va qayta ishlashni yanada rivojlantirish, sohaning eksport salohiyatini oshirish, shuningdek, ushbu sohada ta'lim, fan va ishlab chiqarish jarayonlarini birlashtirish va dorivor o'simliklarni yetishtirish bo'yicha hududlarni ixtisoslashtirish ishlari belgilab berilgan.

Ushbu fan dasturi oliy ta'limning Davlat ta'lim standartlari bo'yicha 70812101-Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi mutaxassislik magistrning tayyorgarlik darajasi va zaruriy bilimlar mazmuniga ko'ra "Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi" faniga qo'yiladigan talablarga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzilgan fan dasturi unga qo'yiladigan talablardan kelib chiqqan holda O'quv fanining dolzarbligi, maqsadi va vazifasi; asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari), amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar; mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar; asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbalari bo'limlardan iborat bo'lib, bu bo'limlar mazmuni atroflicha yoritib berilgan.

Taqriz "Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi" fanidan qilinayotgan namunaviy dastur Oliy ta'limning DTS va malaka talablariga mos keladi va u yuqorida ko'rsatilgan yo'nalishlar bo'yicha yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash imkoniyatini beradi deb hisoblayman.

Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Fundamental ijtimoiy fanlar" kafedrasida dotsent b

N.Sh. Tashpulatov

Joy tanlash, tuproqqa ishlov berishning nazariy va amaliy asoslari. Ishlov berish sistemasi. Tuproqdagi oziq moddalarini belgilash va aniqlash usullari. O'g'itlardan foydalanish maqsadi. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari, me'yori va vaqti. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi. Ko'chatlarni ekish, ko'chat orasidagi masofalarni, tuproq erroziyasidan saqlash. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni xomashyosini tayyorlash asoslari

12-mavzu. Lalmi yerlarda ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Lalmi yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik plantatsiyalarini tashkil qilishning ilmiy asoslari. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Chet el va mahalliy flora dorivor o'simliklari. Ularni floristik va ekologik taxlili. Dorivor o'simliklarni yetishtirish asoslari. O'g'itlash tizimi va asoslari. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirishda resurs tejamkor texnologiyalar, Lalmi yerlarga ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklar turlarini tanlash va agrotexnologiya asoslari.

13-mavzu. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni o'rganishning hozirgi kundagi holati, iqlimlashtirish va madaniylashtirish masalalari

O'zbekistonda dorivor o'simliklarni o'rganilishi. O'zbekistonlik olimlarning dorivor o'simliklarni o'rganish borasida olib borayotgan ilmiy tadqiqot ishlari. Fanning asosiy yutuqlari. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni iqlimlashtirish. O'rta Osiyo va O'zbekistonda dorivor o'simliklar iqlimlashtirish ishlari. Xalq xo'jaligida keng qo'llaniladigan dorivor o'simliklarni iqlimlashtirish va madaniylashtirish masalalari. Dorivor o'simliklarni o'rganish istiqbollari.

14-mavzu. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning sistematik tahlili va tarqalishi

Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning sistematik tahlili. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning tarqalishi. Turli xil oilalarga mansub ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning guruhlar, murakkabguldoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; labguldoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; ra'noguldoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; burchoqdoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; ayiqtovondoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; ziradoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; gulxayridoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; isiriqdoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi; ko'knordoshlar oilasiga kiruvchi dorivor o'simliklar tavsifi.

15-mavzu. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish va tayyorlash

Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish va o'stirish qishloq xo'jaligining asosiy yo'nalishlaridan biri. Sanoatni dorivor o'simliklar xomashyosi bilan yetarli darajada ta'minlash. Ziravor va xushbo'y dorivor

o'simliklar plantatsiyalarini tashkil etisht. Dorivor o'simliklar o'stirish texnologiyasi. Sug'oriladigan maydonlarda dorivor o'simliklar turlarini yetishtirish. Chet el florasiga mansub ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni yetishtirish va parvarishlash. Dorivor o'simliklarni ko'paytirish istiqbollari. Dorivor o'simliklarni tayyorlashni to'g'ri uyushtirish. Dorivor o'simliklarni tayyorlashda bajariladigan ishlar.

16-mavzu. Dorivor o'simliklar xomashyosini ishlatishga tayyorlash

Dorivor o'simliklardan foydalanish uchun xomashyosini ishlatishga tayyorlash: yig'ish, quritish va saqlash. Dorivor o'simliklar organlarini kimyoviy birikmalar eng ko'p to'plangan vaqtda yig'ish. Barglarni o'simlik gullashi oldidan yoki gullash vaqtida terib olish. Yer ustki o't qismini o'simlik gullagan davrida yig'ishtirib olish. Gullarini o'simlik qiyg'os gullagan vaqtda yig'ib olish. Meva va urug'larni pishib yetilgan vaqtda terish. Kurtaklarni erta bahorda ochilmasdan yig'ishtirib olish. Po'stloqlarni erta bahorda o'simlik tanasida suyuqlik yura boshlagan davrda ajratib olish. Yer ostki organlar (ildiz, ildizpoya, tugunak, piyozlar) ni o'simlik uyquga kirgan davrda yig'ishtirish. Dorivor o'simliklar xomashyosini quritish. Tabiiy quritish. Sun'iy quritish. Dorivor mahsulotlarni saqlash. Dorivor mahsulotlarni saqlash muddati

17-mavzu. Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni plantatsiyalarini barpo etish uchun maydonlarni o'rganish

Ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarni beoekologik xususitalarini o'rganish va ushbu xususiyatlaridan kelib chiqqan xolda plantatsiya uchun to'g'ri yer maydoni tanlash. Urug'larni ekishga tayyorlash, ekish muddati, harorat, namlik va yorug'lik talablarini o'rganish. Xalq xo'jaligida keng qo'llaniladigan dorivor o'simliklarni iqlimlashtirish va madaniylashtirish masalalari.

18-mavzu. Piyozli ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarini yetishtirish texnologiyasi

Ko'p yillik piyozli ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik turlarini va ularni ko'payish usullari. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'itlardan foydalanish usullari. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. Piyozlarni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. Sug'orish usullari. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xom ashyolarni tayyorlash va yetishtirish texnologiyasi.

19-mavzu. Sitrus ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi

Ko'p yillik sitrus ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik turlarini va ularni ko'payish usullari. Tuproqqa ishlov berish sistemasining nazariy va amaliy asoslari. O'g'itlardan foydalanish usullari. O'g'itlardan foydalanishning ekologik va iqtisodiy samaradorligi. O'simliklarni ekishga tayyorlash, ekish muddati va chuqurligi, parvarishlash, zararkunanda va begona o'tlarga qarshi kurash choralari. Sug'orish usullari. Tuproqning suv, havo, issiqlik va oziq me'yorlarini boshqarish. Xom ashyolarni tayyorlash va yetishtirish

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Biotexnologiya fakulteti b.f.f.d (PhD) Begmatova M.X. tomonidan 70812101 – Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi mutaxassislik uchun “Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi” fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TAQRIZ

Hozirgi kunda dunyo aholisi sonining ortishi, o'z navbatida, oziq-ovqat va dori-darmon mahsulotlariga bo'lgan talabni yanada oshirmoqda. Dorivor o'simliklarni introduksiya qilish va ularni ko'paytirish va dori-darmon ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan xomashyoni mahalliy sharoitda yetkazib berish hozirgi kunning dolzarb muammolaridan biridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bir qator qarorlarida ham dorivor o'simliklarni madaniy holda yetishtirish va qayta ishlashni yanada rivojlantirish, sohaning eksport salohiyatini oshirish, shuningdek, ushbu sohada ta'lim, fan va ishlab chiqarish jarayonlarini birlashtirish va dorivor o'simliklarni yetishtirish bo'yicha hududlarni ixtisoslashtirish ishlari belgilab berilgan.

Ushbu fan dasturi oliy ta'limning Davlat ta'lim standartlari bo'yicha 70812101-Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi mutaxassislik magistrning tayyorgarlik darajasi va zaruriy bilimlar mazmuniga ko'ra “Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi” faniga qo'yiladigan talablarga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzilgan fan dasturi unga qo'yiladigan talablardan kelib chiqqan holda O'quv fanining dolzarbligi, maqsadi va vazifasi; asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari), amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar; mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar; asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbalari bo'limlardan iborat bo'lib, bu bo'limlar mazmuni atroflicha yoritib berilgan.

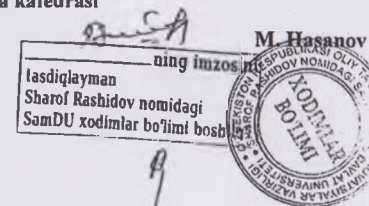
Taqriz “Ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi” fanidan qilinayotgan namunaviy dastur Oliy ta'limning DTS va malaka talablarig mos keladi va u yuqorida ko'rsatilgan yo'nalishlar bo'yicha yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash imkoniyatini beradi deb hisoblayman.

Sharof Rashidov nomidagi

Samarqand davlat universiteti

Biokimyo instituti Botanika kafedrası

dotsenti q.x.f.f.d (PHD)

	<p>“O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.</p> <p>7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.</p> <p>8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.</p> <p>9. Begmatova M.X., Shodiyeva Z.Sh. Dorivor o‘simliklar yetishtirish texnologiyasi. Amaliy mashg‘ulotlar uchun uslubiy qo‘llanma. Samarqand.2022 yil 167-bet</p> <p>10.Kurmukov A.G, Belolipov I.V. Dikorastuvchiy lekarstvennyye rasteniya Uzbekistana. Monografiya. Tashkent. 2012. – S. 59-60.</p> <p>11. Begmatova M X Teshik bargli dalachoy (biologik xususiyatlari, kimyoviy tarkibi, yetishtirish texnologiyasi) Monografiya. Samarqand: “Samarqand davlat chet tillar instituti” nashriyoti, 2022. -128 bet.</p> <p style="text-align: center;">Internet saytlar</p> <p>12. www.gov.uz-O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali</p> <p>13. www.lex.uz- O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.</p> <p>14. http://WWW.kurdyumov.ru/plodorodie/folkner/folk03.php</p> <p>15. http://eslovar.ru/66259/</p> <p>16. http://WWW.doco.ru/?pq74180</p>
7.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2 -avgustdagi "12-sonli bayoni bilan maqullangan.
8.	<p style="text-align: center;">Fan/modul uchun ma’sul:</p> <p>Begmatova M.X.- SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o‘simliklar” kafedrasi mudiri, v.b dotsent b.f.f.d. (PhD).</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>1. M.Hasanov – Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrasi dotsenti q.x.f.f.d. (PhD).</p> <p>2. Y.Sh.Tashpulatov- Toshkent davlat agrar universiteti Samarqand filiali Fundamental fanlar kafedrasi mudiri b.f.f.d. dotsenti (PhD).</p>

	<p>texnologiyasi.</p> <p style="text-align: center;">20-mavzu. Almashlab ekish sxemalarini tuzish</p> <p>Almashlab ekishni qo‘llashdan maqsad. Almashlab ekishning axamiyati. Almashlab ekish sxemalari asosida rotatsiya jadvalini tuzish. Almashlab ekish turlari. Maxsus almashlab ekish. Dala almashlab ekish. Yem- xashak yetishtirish almashlab ekish. Tavsiya etiladigan almashlab ekish sxemalari. Birinchi mintaqa. Ikkinchi mintaqa.</p> <p style="text-align: center;">III. Amaliy mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar</p> <p style="text-align: center;">Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p>1.Plantatsiya barpo etish uchun maydonlarni o‘rganish</p> <p>2.Yerga ishlov berish va o‘g‘itlash</p> <p>3.Bir va ikki yillik ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi</p> <p>4.Ko‘p yillik ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi</p> <p>5.Ildiz poyali ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi</p> <p>6.Tuganak ildizli ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi</p> <p>7.Piyozli ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarini yetishtirish texnologiyasi</p> <p>8.Sitrus ziravor va xushbo‘y o‘simliklarni yetishtirish texnologiyasi</p> <p>9.Almashlab ekish sxemalarini tuzish</p> <p>10.Lalmi yerlarga ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarni tanlash</p> <p>11. Ziravor va xushbo‘y o‘simliklarga ichki talab va ehtiyojlarni o‘rganish va tahlil etish</p> <p>12. Ziravor va xushbo‘y o‘simliklarga tashqi talab va ehtiyojlarni o‘rganish va tahlil etish</p> <p>13. Ziravor va xushbo‘y eksportbop dorivor o‘simlik turlarini tanlash</p> <p>14. Ziravor va xushbo‘y eksport va import o‘simliklar uchun me‘yoriy xujjatlarni tayyorlash</p> <p>15.Karantin xizmati va ahamiyati</p> <p>16.Karantin xujjatlarini o‘rganish va tahlil etish</p> <p>17.Bojxona me‘yoriy xujjatlarini o‘rganish va tahlil etish</p> <p>18.Import ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simlik turlari belgilash</p> <p>19. Ziravor va xushbo‘y o‘simliklarning bioekologik xususiyatlari.</p> <p>20. Ziravor va xushbo‘y dorivor o‘simliklarga abiotik omillar</p> <p>21. Ziravor va xushbo‘y o‘simliklarni o‘sish va rivojlanishiga ta’sir etuvchi biotik va antropogen omillar</p> <p>22.Biznes plan va hisob texnologik karta tuzish</p> <p>23.Iqtisodiy samaradorligini xisoblash.</p> <p>24.Hisob texnologik karta tuzish texnologiyasi</p> <p>25. Ziravor va xushbo‘y o‘simliklar yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash</p> <p style="text-align: center;">Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan</p>
--	--

	<p>auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Achchiq qalampir – Capsicum annuum L. o'simligini yetishtirish texnologiyasi 2. Anzur piyozi – Allum stipitatum Regel. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 3. Cho'l yalpiz- Ziziphora tenuior L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 4. Dorivor limo'no't- Melissa officinalis L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 5. Dorivor zanjabil – Zingiber officinale Roscoe o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 6. Ekma kashnich – Coriandrum sativum L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 7. Fors zirasi- Bunium persicum (Boiss) B.Fedtsch. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 8. Oddiyqora zira – Carum carvi L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 9. Mador piyoz - Allium tschimganicum O. Fetsch. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 10. Mayda gulli tog'rayhon – Organum tutanthum Gonnts. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 11. Gul rayhon(Bog' jambili) – Satureja hortensis L. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 12. Uzun mevali zirk - Barberis oblonga (Regel) C.K.Schneid. o'simligini yetishtirish yetishtirish texnologiyasi 13. Dorivor lavanda va Dorivor issop o'simliklarini o'stirish texnologiyasi 14. Xushbo'y igir o'simligini o'stirish texnologiyasi 15. Dorivor o'simliklar yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talabalar bilishi kerak:</p> <p>Fan bo'yicha magistrning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi.</p> <p>– tabiiy holda tarqalgan ziravor va xushbo'y dorivor o'simlik xomashyolarini tayyorlash tartibi to'g'risidagi hukumat qonun va qarorlari, tuproq iqlim sharoitlari va dorivor o'simliklarning biologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ularni hududiy joylashtirish, dorivor o'simliklarni yetishtirish sohasidagi faoliyat natijalarini to'g'ri baholay olish, introduksiyaning nazariy va amaliy asoslari, sug'oriladigan va</p>

	<p>sug'orilmaydigan yerlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi, xom ashyosini tayyorlash muddatlarini, hosildorlikni oshirish va maxsulot sifatini yaxshilash haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</p> <p>– dorivor ziravor va xushbo'y o'simliklarni bioekologik xususiyatlarini hisobga olgan holda hududiy joylashtirishni, dorivor o'simliklarni yetishtirishda yerni ekishga tayyorlash, ekish, qator oralariga ishlov berish, sug'orish va mineral oziqlantirish, almashlab ekish, begona o'tlarga qarshi kurash usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</p> <p>– ziravor va xushbo'y dorivor o'simliklarning madaniylashtirilganlik darajasi, turlari, ko'paytirish usullari, dorivor o'simliklarni yetishtirishda istiqbolli turlarning plantatsiyalarini tashkil etish, yetishtirishning texnologik xaritalarini ishlab chiqish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)</p>
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyixalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar;
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari</p> <p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины. "Урожай" 1978 й, 320 с 2. А.Эргашев, Ў.Ахмедов, А.Абзалов, М.Юлчиева, А.Маматкаримов Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси фанидан амалий машғулотлар "Ўқув қўлланма" Тошкент-2009. 132 бет. 3. Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet. 5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet. 6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent,